

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሣ

አዳነ ንጉሴ

- አመልካቾች፡-**
1. አቶ ለይኩን ብርሃኑ - ከጠበቃ አቶ ፍቅሬ ሞያ ጋር ቀረቡ
  2. አቶ ምትኩ አብሹ - ጠበቃ ታደሰና መቶ አለቃ ሸፈራው አመኑ ቀረቡ
  3. አቶ ጌታሁን አስማረ - ጠበቃ አቶ ውብሸት ክብሩ ቀረቡ
  4. አቶ ቸርነት ዋጋሪ - ጠበቃ አቶ ኃ/ማርያም ኃይሉ ቀረቡ
  5. አቶ እንዳለ ቴኒ - ጠበቃ አቶ ውብሸት ክብሩ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዐ/ህግ - አቶ አድማሱ አለማየሁ ቀረቡ

አንደኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 77586 ፣ ሁለተኛ አመልካች በዚህ መዝገብ ማለትም በመዝገብ ቁጥር 77989 ፣ ሶስተኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 78427 ፣ አራተኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 77675 እና አምስተኛው አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 78428 ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ በዚህ መዝገብ አጣምረን በማየትና በመመርመር የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካቾች ከላይ ቁጥራቸው በተገለፁት የሰበር መዛግብት የፌዴራል የመጀመሪያው ፍ/ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ማፅናቱ መሰረታዊ ህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልን በማለት በተናጠል ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ነው። በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ተጠሪ ከሳሽ አመልካቾች ተከላሽ በመሆን ተከራክረዋል።

የክርክሩ መነሻ ተጠሪ በአመልካቾችና በዚህ ክርክር ተሳታፊ ባልሆኑ ሌሎች አምስት ተከላሾች ላይ መጋቢት 12 ቀን 2003 ዓ.ም ፅፎ ያቀረበው የወንጀል ክስ ነው። ተጠሪ ለስር ፍ/ቤት ባቀረበው የወንጀል ክስ ፣ አመልካቾች በወንጀል ህግ አንቀጽ 32(1)(ሀ) እና አንቀጽ 703

የተመለከተውን በመተላለፍ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) የስራ አመራር በመሆን በተለያዩ ደረጃ በሚሰሩበት ወቅት እንደ አውሮፖጂያን አቆጣጠር ከአክቶበር 2009 ዓ.ም እና ዲሴንበር 2009 ዓ.ም ባለው ጊዜ ውስጥ የውጭ ምንዛሬ አጠቃቀምና አፈቃቀድ ጉድለት በመፈፀም በአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) ላይ ጉዳት አድርሰዋል በማለት የቀረበው የወንጀል ክስ ሲሆን ዝርዝሩም ሲታይ የሚከተለው ይዘት ያለው ነው።

1. በሥር ፍ/ቤት አንደኛ ተከላሽ የሆኑት አንደኛው አመልካች አቶ ለይኩን ብርሃኑ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) ፕሬዚዳንት ሆኖ ሲሰራ በለገሀር ቅርንጫፍ ፣ በአዲስ ከተማ ቅርንጫፍ ፣ በሀብተ ጊዮርጊስ ቅርንጫፍና ፣ በመርካቶ ቅርንጫፍ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያ ከውጭ ምንዛሬ አፈቃቀድ ፣ አሰጣጥ ፣ አጠቃቀምና አጠያየቅ ጋር በተያያዘ የተፈፀመው ወንጀሎች እያወቀ በአዋጅ ቁጥር 592/2000 ዓ.ም በሚጥስ ሁኔታ የውጭ ምንዛሬ አፈቃቀድና አጠቃቀም እንዲካሄድ በማድረግና የግል ባንኮች መያዝ ፣ የሚገባቸውን የውጭ ምንዛሬ መጠን በተመለከተ ከብሔራዊ ባንክ የወጣውን መመሪያ በመተላለፍ የውጭ ምንዛሬ በመያዝ ፣ ማውጣት የሚገባውን የአስራር ሥርዓትና መመሪያ ባለማውጣት የወጡ ፣ መመሪያዎች ሲጣሱ የእርምት እርምጃ ባለመወሰዱ ፣ የውጭ ምንዛሬ ደንበኞች ተራ ቅደም ተከተል ሊጣስና በቅድሚያ የውጭ ምንዛሬ ሊሰጣቸው የማይገቡ ግለሰቦች እያወቀ ባለመስተካከሉና የባንኩ ቋሚ ሰራተኞች የውጭ ምንዛሬ ሲወስዱ እያየ እርምጃ ባለመውሰድ የስራ አመራር ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈፀሟል።

2. በስር ሁለተኛ ተከላሽ የሆነው ሁለተኛ አመልካች አቶ ምትኩ አቦሽ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) ምክትል ፕሬዚዳንት የባንኩ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያ ኃላፊ ሆኖ ሲሰራ ፣ በለገሀር ቅርንጫፍ ፣ በአዲስ ከተማ ቅርንጫፍ ፣ በሀብተጊዮርጊስ ቅርንጫፍ እና በመርካቶ ቅርንጫፎች በውጭ ምንዛሬ አፈቃቀድና አሰጣጥ የተፈፀሙ ጉድለቶችን ባለመስተካከሉና በባንኩ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያ ኃላፊ ሆኖ ሲሰራ ያለ ኮሚቴው ፈቃድ በግል ትዕዛዝ የውጭ ምንዛሬ ግዥ ፈቃድ በመስጠት ፣ የውጭ ምንዛሬ ያለቅደም ተከተል ለሰዎች እንዲፈቀድላቸው ሲደረግ ባለመስተካከሉ ባንኩ በብሔራዊ ባንክ እንዲያዝ ከተፈቀደለት የውጭ ምንዛሬ መጠን በላይ 28,974,000 (ሃያ ስምንት ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሰባ አራት ሺህ) የአሜሪካን ዶላር ይዞ በመገኘቱና ከዚህ ውስጥ 14,473,000 ዶላር/ብር ለብሔራዊ ባንክ ሪፖርት ሳይደረግና ሳይመዘገብ እንዲያዝ ያደረገ በመሆኑ የውጭ ምንዛሬ ሊፈቀድላቸው የሚገባቸውን የባንኩን ደንበኞች በመከልከል የውጭ ምንዛሬ ሊፈቀድላቸው በማይገባቸው ሰዎች የውጭ ምንዛሬ በመስጠት በስራ አመራር ሂደት ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈፀሟል።

3. በስር ፍ/ቤት አምስተኛ ተከላሽ የሆነው ሶስተኛው አመልካች አቶ ጌታሁን አላመረ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) የአዲስ ከተማ ቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ከባንኩ መመሪያ ውጭ የውጭ ምንዛሬ ለግሉ በመፍቀድ ለግል ጥቅሙ በማዋሉና ለባንኩ ደንበኞች በበላይ የስራ ኃላፊዎች የተፈቀደውን የውጭ ምንዛሬ ለሌሎች ላልተፈቀደላቸው ሰዎች በመስጠት በስራ አመራር ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈፀሟል።

4. በስር ዘጠኛ ተከላሽ የሆነው አራተኛው ተከላሽ አቶ ቸርነት ዋጋሪ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ መርካቶ ቅርንጫፍ የውጭ ንግድ ክፍል ኃላፊ ሆኖ ሲሰራ የውጭ ምንዛሬ ኮሚቴ ያልተፈቀደላቸውን ደንበኞች በማስተናገድ ፣ የደንበኞችን የምዝገባ ቅደም ተከተል ሳይጠበቅ

ያለምዝገባ ተራቸው ሌሎች ግለሰቦች የውጭ ምንዛሬ እንዲያገኙ በማድረግ በስራ አመራር ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈፀሟል።

5. በስር ፍ/ቤት ስድስተኛ ተከላሽ የሆነው አምስተኛው አመልካች አቶ እንዳለ ቴዶ የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ የአዲስ ከተማ ቅርንጫፍ የውጭ ንግድ ክፍል ኃላፊ ሆኖ ሲሰራ የውጭ ምንዛሬ የተፈቀደላቸውን የባንኩን ደንቦች በመከላከል ላልተፈቀደላቸው ግለሰቦች የውጭ ምንዛሬ በመስጠት የስራ አመራር ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈፀሟል ፣ የሚል ክርክር ይዘት ያለው የወንጀል ክስ አቅርቦባቸዋል።

ተጠሪ የቀረበው የወንጀል ክስ ኮፒ ለአመልካቾች ደርሷቸው የመጀመሪያ የክስ መቃወሚያ ያቀረቡ ቢሆንም የሥር ፍ/ቤት የአመልካቾችን የመጀመሪያ ደረጃ ክስ መቃወሚያ ውድቅ አድርጎባቸዋል። አመልካቾች የወንጀሉን ድርጊት አልፈውም ጥፋተኞች አይደሉም በማለት ክደው በመከራከራቸው ፣ ተጠሪ ዘጠኝ ምስክሮች በማቅረብ የምስክርነት ቃላቸውን እንዲሰጡ ያደረገ ሲሆን የወንጀሉን ድርጊት ያስረዳሉ የሚላቸውን የፅሁፍ ማስረጃዎች አቅርቧል።

ተጠሪ በስር ፍ/ቤት ለምስክርነት አቅርቦ ካሰማቸው ምስክሮች ውስጥ ሁለቱ የአዋሽ ባንክ አክሲዮን ማህበር የአስተዳደር ቦርድ አባላት ፣ ሶስቱ ደግሞ በባንኩ ውስጥ ከፍተኛ የአክሲዮን ድርሻ ካላቸው አስር ባለሀብቶች የተወከሉ መሆናቸውን ገልጸው ባንኩ በውጭ ምንዛሬ አያያዝ ፣ አፈቃቀድና አጠቃቀም ችግር ያለበት ስለመሆኑ የደረሰባቸውን መረጃ ለማጣራት ኮሚቴ የተቋቋመ መሆኑን አስረድተዋል። ምስክሮች ከቦርድ አባላትና ከባለሙያዎች የተወጣጡ ኮሚቴዎች በአንድነት በባንኩ ሥራ አመራር በኩል የተፈፀሙ ተግባራት ሲያጣሩ ፣ ባንኩ በብሔራዊ ባንክ እንዲያዝ የተፈቀደለት የውጭ ምንዛሬ የካፒታሉ 15% ብቻ መሆን ሲገባው ከዚያ በላይ ዶላር ይዞ መገኘቱንና በዚህ ምክንያት በብሔራዊ ባንክ ብር 10,000 (አስር ሺህ ብር) የተቀጣ መሆኑን፣ ሁለተኛ አመልካች ያለውጭ ምንዛሬ ኮሚቴ ፈቃድ በግሉ ለግለሰቦች ያለተራቸው የውጭ ምንዛሬ እንዲሰጣቸው ትዕዛዝ የሰጠ መሆኑን ፣ በአዋሽ ባንክ ለገሀር ፣ አዲስ ከተማ ፣ ሀብተጊዮርጊስ ድልድይና በመርካቶ ቅርንጫፍ የውጭ ምንዛሬ የአፈቃቀድና አጠቃቀም ከፍተኛ ችግር የነበረበት ፣ ተመዝጋቢው ተራ የሚጠብቁ ሰዎች የውጭ ምንዛሬ ሳያገኙ ያልተመዘገቡና የባንኩ ደንቦች ላልሆኑ ሰዎች የውጭ ምንዛሬ የተሰጠ መሆኑን ፣ አንደኛ አመልካች ይህንን ችግር በማስተካከል ማድረግ የሚገባውን ተግባር ያለመፈፀሙንና ለችግሩ መከሰት አመልካቾች የነበራቸውን ሚና በመዘርዘር መሥክረዋል። ምስክሮቹ አንደኛ አመልካች ተገቢውን የአስራር ስርዓት ባለመዘርጋቱና ማውጣት የሚገባውን መመሪያ ባለመወጣቱ ሁለተኛው አመልካች በኃላፊነት የተሰጠውን ተግባር በአግባቡ ካለማውጣቱ በተጨማሪ ዳንኤል ለተባለ የባንኩ ሰራተኛ ለእሱ ፀሐፊ የውጭ ምንዛሬ እንዲወስዱ ፈቅዶ የተገኘ መሆኑን ባደረጉት ማጣራት እንደተገነዘቡ የመሰከሩ መሆኑን ከሥር ፍርድ ቤት ውሣኔ ተረድተዋል።

ተጠሪ በስር ፍ/ቤት ያቀረባቸው ዘጠነኛ ምስክር የባንኩ ኢንሰፔክሽን መምሪያ ኃላፊ ሲሆኑ ተጠሪ በስር ፍ/ቤት ያቀረባቸውን ስድስተኛ ሰባተኛና ስምንተኛ ምስክሮች የባንኩ ኢንሰፔክሽን ሰራተኞች መሆናቸውን ገልጸው፣ ተጠሪ በወንጀል ክስ በገለጸው ጊዜ ውስጥ በባንኩ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መመሪያና በለገሀር ፣ አዲስ ከተማ ፣ ሀብተጊዮርጊስ ድልድይና መርካቶ ቅርንጫፍ የውጭ ምንዛሬ አፈቃቀድና አጠቃቀም በማጣራት የፅሁፍ ሪፖርት እንዳቀረቡ ገልፀው አንደኛው አመልካች በውጭ ምንዛሬ በመፍቀድ ያልተሳተፉ መሆኑንና የውጭ ምንዛሬ እጥረት ሲያጋጥም ሁለተኛ አመልካች ሰብሳቢ በሥር ፍርድ ቤት ሁለተኛና ሶስተኛ ተከላሽ የነበሩትና በዚህ ክርክር

ተሳታፊ ያልሆኑት የኮሚቴው አባል ሆነው የውጪ ምንዛሬ ኮሚቴ መቋቋሙን ፣ ነገር ግን በመምሪያውና በአራቱ የባንኮ ቅርንጫፎች የውጭ ምንዛሬ አጠቃቀምና አፈቃቀድ ከፍተኛ ችግር የነበረበት መሆኑን እንዲረጋገጡ ምስክሮች ለሥር ፍርድ ቤት ከሰጡት የምስክርነት ቃል ተረድተዋል። ከዚህ በተጨማሪ ምስክሮቹ በመምሪያውና በአራቱ ቅርንጫፎች ያለውጭ ምንዛሬ ኮሚቴ ውሳኔ ለሁለተኛ አመልካች ለሶስተኛ አመልካች ለአራተኛ አመልካችና ለአምስተኛ አመልካች የውጭ ምንዛሬ ሰጥተው ያገኙ መሆኑን ፣ ሁለተኛው አመልካች ያለውጭ ምንዛሬ ኮሚቴ ውሳኔ በግሉ በርካታ የውጪ ምንዛሬ መፍቀጃ ቅጾች ላይ ፈርሞ ያገኙት መሆኑና መምሪያውና አራቱ ቅርንጫፎች የውጭ ምንዛሬ በማግኘት ተመዝግበው ተራ ለሚጠብቁ ደንበኞች የውጪ ምንዛሬ ሳይሰጡ ተመዝግበው ተራ ላልያዙና የባንኮ ደንበኛ ያልሆኑ ሰዎችን በማስቀደም የውጭ ምንዛሬ የሰጡ መሆኑን እንዲረጋገጡ ከሥር ፍርድ ቤት ውሳኔ ተረድተዋል።

ተጠሪ የወንጀል ክስን ለማስረዳት ባቀረበው የሰነድ ማስረጃ ሁለተኛው አመልካች የውጪ ምንዛሬ ኮሚቴ ውሳኔ ሳይሰጥበት በግሉ 9,280,755 /ዘጠኝ ሚሊዮን ሁለት መቶ ሰማኒያ ሺህ ሰባት መቶ ሀምሳ አምስት /የአሜሪካን ዶላር 2,938,535 ዩሮ /አንድ ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሰላሳ ስምንት ሺህ አምስት መቶ ሰላሳ አምስት / ዮሮ እና 50,060/ ሃምሳ ሺህ ስልሳ / የእንግሊዝ ፖዎንድ የፈቀደ መሆኑን የሚያሳይ መሆኑንና የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ ለገሀር ቅርንጫፍ ከፈቀደው 6,196,760.88 /ስድስት ሚሊዮን አንድ መቶ ዘጠና ስድስት ሺህ ሰባት መቶ ስልሳ/ የአሜሪካን ዶላር ውስጥ 2,125,725.04 /ሁለት ሚሊዮን አንድ መቶ ሃያ አምስት ሺህ ሰባት መቶ ሃያ አምስት ከዜሮ አራት/ የአሜሪካን ዶላር አለመከፈሉን ሶስተኛ አመልካች ሥራ አስኪያጅ አምስተኛው አመልካች የውጭ ንግድ ክፍል ኃላፊ ሆነው ሲሰሩበት የነበረው የአዲስ ከተማ ቅርንጫፍ ለሶስተኛ አመልካች የንግድ ድርጅት የፈቀደው 426,792/አራት መቶ ሃያ ስድስት ሺህ ሰባት መቶ ዘጠና ሁለት/ የአሜሪካን ዶላር አለመከፈሉን አራተኛው አመልካች የውጪ ንግድ ክፍል ኃላፊ በመሆን ሲሰሩበት የነበረው መርካቶ ቅርንጫፍ ከፈቀደው የውጪ ምንዛሬ 299,760 /ሁለት መቶ ዘጠና ዘጠኝ ሺህ ሰባት መቶ ሥልሳ የአሜሪካን ዶላር / አለመከፈሉን በአጠቃላይ በዚህ ሂደት ብር 3,154,328 /ሶስት ሚሊዮን አንድ መቶ ሃምሳ አራት ሺህ ሶስት መቶ ሃያ ስምንት የአሜሪካን ዶላር በህገ ወጥ መንገድ በውጭ ምንዛሬ ተሰጥቶ ለባንኩ ያልተመለሰ መሆኑን እንደሚያረጋግጥ በዚህ ወንጀል በዚህ ክርክር ተሳታፊ ያልሆኑትና ተከላኾች ስማቸው ከተራ ቁጥር 2 እስከ ተራ ቁጥር 5 የተገለጸው አመልካቾች ኃላፊነት ያለባቸው መሆኑን የሰነድ ማስረጃው እንደሚጠቁም ከሥር ፍርድ ቤት ውሳኔ ለመገንዘብ ችለዋል።

አመልካቾች በተጠሪ የወንጀል ክስ የተጠቀሰውን የወንጀል ድርጊት የፈፀመ መሆኑን የሚያረጋግጥ በቂ ማስረጃ ተጠሪ ያቀረበ መሆኑን በመግለፅ አመልካቾች የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርቡ የሥር ፍርድ ቤት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 142 መሠረት ብይን ሰጥቷል። የሥር ፍርድ ቤት በሰጠው ብይን መሠረት አንደኛ አመልካች በተከሰሱበት የወንጀል ድርጊት ያልፈፀሙና በኃላፊነትም ልጠየቅ የማይገባኝ መሆኑን ያስረዱልኛል ያሏቸውን አራት የመከላከያ ምስክሮች አቅርበው ያስመሰከሩ መሆኑን ከሥር ፍርድ ቤት ውሳኔ ተረድተዋል። እንደዚሁም አንደኛ አመልካች የሰነድ ማስረጃዎችን በመከላከያ ማስረጃነት እንዳቀረቡ የሥር ፍርድ ቤት በውሳኔው ውስጥ አስፍሮታል። ሁለተኛው አመልካች በበኩሉ በነበረው ኃላፊነት የፈፀማቸው ተግባራት የሥራ አመራር ጉድለት አለመሆናቸውን የሚያስረዱ ሶስት የመከላከያ ምስክሮች አቅርቦ ያሰማ መሆኑንና የሰነድ ማስረጃ የቀረበ መሆኑን ሶስተኛና አምስተኛው አመልካች በጋራ አምስት የመከላከያ ምስክሮችና የሰነድ ማስረጃ በመከላከያ

ማስረጃነት ያቀረቡ መሆኑን ፣ አራተኛው አመልካች አራት የመከላከያ ምስክሮችንና የሰነድ ማስረጃ በመከላከያ ማስረጃነት ያቀረቡ መሆኑን ከሥር ፍርድ ውሣኔ ተገንዝበናል። የሥር ፍርድ ቤት የተጠሪንና የአመልካችን ማስረጃ ከመረመረና ከመዘነ በኋላ አንደኛ አመልካች በባንኩ ኃላፊና የሥራ መሪ ሆነው እያለ ሥራዎችን ለሁለተኛ አመልካች በውክልና ከሰጡ በኋላ የተለያዩ ችግሮች እየተፈጠረ ስለመሆኑ ጥቆማ የደረሳቸው መሆኑንና ሀሜትና አሉባልታ ናቸው እያለ በማለት በዝምታ በማለፍ በባንኩ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያና በአራቱ ቅርንጫፎች በተከሰተው ብልሹ አሠራር ምክንያት በባንኩ ላይ ለደረሰው ጉዳት በተሰጠው ኃላፊነት መሠረት የመቆጣጠር የመክታተልና የባንኩን ሥራ የመምራት ኃላፊነት ባለመወጣቱ ተጠሪ /ዐቃቤ ሕግ / በወንጀል ክስ የተገለጸውን የህግ ድንጋጌ በመተላለፍ ወንጀል የፈፀመ ጥፋተኛ ነው በማለት በአንድ ዓመት ከሶስት ወር ፅኑ እስራትና በብር 10,000/አስር ሺህ ብር / መቀጮ እንዲቀጡ ውሣኔ ሰጥቷል።

የሥር ፍርድ ቤት ሁለተኛ አመልካች ተጠሪ በወንጀል ክስ የዘረዘራቸው የውጭ ምንዛሬ አጠቃቀምና አፈቃቀድ ችግሮችን የፈፀሙ መሆኑን በሰውና በፅሁፍ ማስረጃ ያረጋገጠበት በመሆኑና ሁለተኛው አመልካች ያቀረቡት የመከላከያ ማስረጃ ይህንን የማያስተባበል መሆኑን ገልጾ ሁለተኛ አመልካች ተጠሪ የተጠቀሰውን የህግ ድንጋጌ በመተላለፍ ወንጀል የፈፀሙ ጥፋተኛ ናቸው በማለት በአንድ ዓመት ከሶስት ወር ፅኑ እስራትና በብር 10,000/አስር ሺህ ብር መቀጮ/ እንዲቀጡ ወስኗል። ሶስተኛ አመልካችና አምስተኛው አመልካች በተከሰሱበት ወንጀል ጥፋተኛ ናቸው በማለት በሁለት ዓመት ከሁለት ወር ፅኑ እስራትና በብር 15,000/አስራ አምስት ሺህ ብር/ እንዲቀጡ የወሰነ ሲሆን አምስተኛው አመልካች በተከሰሱበት ወንጀል ጥፋተኛ ነው ብሎ በአንድ ዓመት ከሶስት ወር ፅኑ እስራትና በብር 10,000/አስር ሺህ ብር/ መቀጮ እንዲቀጡ ውሣኔ ሰጥቷል።

አመልካች የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ በመቃወም ይግባኝ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በተናጠል በተለያዩ መዝገቦች አቅርበዋል። የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በኋላ የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ አፅንቶታል።

አመልካች የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት መሆኑን በመግለፅ አንደኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 77586 የሰበር አቤቱታ አቅርበው ተጠሪ በሰበር አቤቱታው መልስ የሰጠበት ሲሆን ሁለተኛው አመልካች በዚህ መዝገብ ላቀረቡት የሰበር አቤቱታ ሶስተኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 78427 ላቀረበው የሰበር አቤቱታ ፣ አራተኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 77675 ላቀረበው የሰበር አቤቱታና አምስተኛ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 78428 ላቀረበው የሰበር አቤቱታ ተጠሪ በዚህ መዝገብ በማጠቃለል ግንቦት 28 ቀን 2004 ዓ.ም የተፃፈ መልስ አቅርቧል። አመልካች በየግላቸው የመልስ መልስ አቅርበዋል።

አመልካች በተለያዩ መዝገቦች ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ ይዘት ተመልክተናል። አመልካች ሆነ ብለንና አስበን የአዋሽ ኢንተርናትናል ባንክ /አ.ማ/ ላይ ጉዳት ለማድረስ የፈፀመው የወንጀል ድርጊት ስለመኖሩ ተጠሪ በማስረጃ አላረጋገጠም። በአዋሽ ኢንተርናትናል ባንክ አክሲዮን ማህበር ላይ የደረሰ ጉዳት መሆኑ በተጠሪ ማስረጃ አልተረጋገጠም አንድ ሰው በወንጀል የሚጠየቀው የግዙፍ ተግባር የሞራልና የህግ ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ መሆኑን በወንጀል ህጉ አንቀፅ 23 ንዑስ አንቀፅ 2 በግልፅ የተደነገገ ከመሆኑም በላይ ይህ ሰበር ችሎት

በተመሳሳይ ጉዳይ ከዚህ በፊት አስገደጅ የህግ ትርጉም ሰጥቶበታል። አመልካቾች የፈፀምነው ግዙፍ የወንጀል ድርጊት ያለ መሆኑና የወንጀል ሃሳብ / ሞራላዊ ሁኔታ መኖር ባልተረጋገጠበት ሁኔታ ጥፋተኛ ተብለን መቀጣታችን መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። እንደዚሁም ተጠሪ እኛ ፈፅምነው በተባለው ድርጊትና በአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ / ኢ.ማ/ ላይ ደርሷል በሚለው ጉዳት መካከል የድርጊትና የውጤት ግንኙነት መኖርን አላስረዳም። አመልካቾች በተጠሪ የቀረበውን ክስና ማስረጃ በመከላከያ ማስረጃችን አስተባብሰን እያለን ጥፋተኛ መባላችን መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። የሥር ፍርድ ቤት ከአመልካቾች ጋር ተመሳሳይ ወንጀል ድርጊት ፈፅማችኋል ተብለው የጥፋተኝነት ውሳኔ የተሰጠባቸው ተከሣሾች ላይ ያስተላለፈውን የቅጣት ውሳኔ ሲገድብ በእኛ ላይ የወሰነው የቅጣት ውሳኔ አለመገደቡ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልን የሚል ይዘት ያለው ሆኖ አግኝተነዋል። ተጠሪ በበኩሉ አመልካቾች ሆነ ብለው ጊዜያዊና ሠው ሠራሽ የውጪ ምንዛሬ እጥረት እንዲፈጠር ድርጊቱን መፈፀማቸው በሰውና በዕሉፍ ማስረጃ ተረጋግጧል። አንደኛ አመልካቾችም ማድረግ የሚገባቸውን ጥንቃቄ ባለማድረግና የባንኩ የበላይ አመራር በመሆናቸው መፈፀም የሚገባቸውን ተግባር ያልፈፀሙ መሆኑ በማስረጃ ተረጋግጧል። አመልካቾች በባንኩ ላይ የደረሱትን ጉዳት በገንዘብ በሚተመን መንገድ ብቻ ሳይሆን በባንኩ አገልግሎት አሰጣጥ ላይ ጉዳት ያደረሱ መሆኑን አረጋግጠናል። ስለሆነም አመልካቾች በግዙፍ ተግባርና የሞራል ሁኔታ አልተሟላም በማለት ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ የህግ መሠረት የሌለው ነው። አመልካቾች ያቀረቡት የሰውና የጽሑፍ መከላከያ ማስረጃ በተጠሪ በኩል የቀረበውን የወንጀል ክስና በተጠሪ ማስረጃ የተረጋገጠውን የወንጀል ድርጊት ለማስተባበል የማይችል መሆኑ በሥር ፍርድ ቤትና በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ተረጋግጧል። አመልካቾች ክስ ከመቅረቡ በፊት ዐቃቤ ህግ በወንጀል ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 42(1)ሀ መዘጋቱን እንደመከላከያ ያቀረቡት ቢሆንም ማስረጃ ሲገኝ ዐቃቤ ሕግ ክስ ለማቅረብ የሚከለክለው የህግ ድንጋጌ ባለመኖሩ ክስ ማቅረባችንና የሥር ፍርድ ቤትም ማስረጃችንን መዘና የጥፋተኝነት ውሳኔ መስጠቱ በአግባብ ነው። አመልካቾች ሌሎች ተከሣሾች በገደብ መለቀቃቸውን የሰበር መከራከሪያ ሃሳብ አድርገው ማቅረባቸው የህግ ድጋፍ የለውም በማለት መልስ ሰጥቷል። አመልካቾች በሰበር አቤቱታቸው ያነሷቸውን የመከራከሪያ ሃሳቦች የሚያጠናክር የመልስ መልስ በተናጠል አቅርበዋል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና አመልካቾችና ተጠሪ በዕሉፍ ያደረጉት ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው የፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት በአመልካቾች ላይ የሰጠውን የጥፋተኝነት ውሳኔ ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ማጽናቱ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጭብጥ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ይህንን ጭብጥ ለመወሰን በመጀመሪያ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተጠሪ በማስረጃ እንዳረጋገጣቸውና አመልካቾች በመከላከያ ማስረጃ እንዳላስተባበሏቸው በመግለፅ በውሳኔቸው ያስፈሯቸውን ፍሬ ጉዳዩች አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር ማገናዘብ አስፈላጊ ነው።

1. ተጠሪ በወንጀል ክስ ማመልከቻው በገለፀው ጊዜ ውስጥ ማለትም እንደአውሮፖውያን አቆጣጠር ከኦክቶበር 2009 ዓ.ም እስከ ዲሴንበር 2009 ዓ.ም ባለው ጊዜ ውስጥ በአገር ደረጃ የውጭ ምንዛሬ እጥረት የነበረ መሆን ተረጋግጧል። ይህም በመሆኑ ባንኮች በቅደም ተከተል የውጭ ምንዛሬ ለደንበኞቻቸው የሚፈቅዱበትና የሚለቁበት ሥርዓት በመዘርጋት በቅደም ተከተል የማስተዳደር ኃላፊነት የነበረባቸው ቢሆንም የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (ኢ.ማ) የዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያና የሰገሀር ቅርንጫፍ ፣ የመርካቶ ቅርንጫፍ ፣ የአዲስ ከተማ

ቅርንጫፍና የሀብተ ጊዮርጊስ ቅርንጫፍ በውጭ ምንዛሬ ለተመዘገቡ እና ተራ ለሚጠብቁ ሰዎች ሃይሰጡ ላልተመዘገቡትና የውጭ ምንዛሬ ሊፈቀድላቸው ለማይገቡ ሰዎች ጭምር የሰጡ መሆኑን ፣ በዚህም ባንኩ ለደንበኞቹ በሚሰጠው አገልግሎት ላይ ችግር የተፈጠረና መልካም ስምና ዝናው የተጉዳ የባንኩም ደንበኞች የሸሹት ስለመሆኑ ከባንኩ አስተዳደር ቦርድ እና በባንኩ ክፍተኛ አክሲዮን ድርሻ ካላቸው አስር ባለሃብቶች ተወክለው ሁኔታውን ያጣሩ የተጠሪ ምስክሮች አረጋግጠዋል። ከዚህ በተጨማሪ የባንኩ ኢንሰፐክሽን ክፍል ተጠሪ ባቀረበው የወንጀል ክስ በገለፀው ጊዜ ውስጥ በውጭ ምንዛሬ አጠቃቀም ፣ ፈቃድ ላይ በባንኩ ዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያና በአራቱ ቅርንጫፎች ክፍተኛ ችግር የፈፀሙና በህገ ወጥ መንገድ የውጭ ምንዛሬ ሊሰጣቸው የማይገባቸው ሰዎች የተሰጠ መሆኑን እንዳረጋገጡ፣

ከላይ ከተገለፀው በተጨማሪ አዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ አክሲዮን ማህበር የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ እንዲይዝ ከፈቀደለት በላይ ከብሔራዊ ባንክ እውቅና ውጭ የውጭ ምንዛሬ ይዞ መገኘቱና በዚህም ጥፋቱ በብሔራዊ ባንክ ብር 10,000 (አስር ሺህ ብር) የተቀጣ መሆኑ ፣ ሁለተኛው አመልካች ዳንኤል ለተባለ የባንኩ ሠራተኛና ለፀሐፊው ከህግ ውጭ የውጭ ምንዛሬ የሰጠ መሆኑ ፣ ሶስተኛ አመልካች ለግል የንግድ ድርጅት ለሌሎች ሰዎች የተፈቀደ የውጭ ምንዛሬ ውጭ አድርጎ የሰጠ መሆኑና በዚህ ድርጊት አምስተኛው አመልካች ሙሉ ተከፋይና ተባባሪ የነበረ መሆኑን ፣ አራተኛው አመልካች ለውጭ ምንዛሬ ላልተመዘገቡና ተራ ላልያዙ ሰዎች በቅድሚያ እንዲያገኙ ያደረገ መሆኑን እና የውጭ ምንዛሬ ሊፈቀድላቸው ለማይገባቸው ሰዎች የሰጠ መሆኑ ፣ አዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) በለገሀር ቅርንጫፍ በመርካቶ ቅርንጫፍ ፣ በሀብተጊዮርጊስ ድልድይ ቅርንጫፍና በአዲስ ከተማ መጠኑ በርካታ የሆነ የውጭ ምንዛሬ ውጭ አድርጎ ከሰጠ በኋላ የሒሳብ ምርመራ እስከተደረገበት ጊዜ ድረስ ያልተከፈለው መሆኑ ፣ ከላይ በዝርዝር በታዩት የሥር አመራር ጉድለት ለደረሱ ጉዳዮች አመልካቾች ኃላፊነት ያለባቸው ስለመሆኑ በተጠሪ በኩል በቀረበው የሰውና የሰነድ ማስረጃዎች መረጋገጡን በአመልካቾች በኩል የቀረበው የዕሁፍ የመከላከያ ማስረጃ ከላይ የተዘረዘሩት የሥራ አመራር ጉድለቶች በአመልካቾች ያልተፈፀሙ መሆናቸውን የማያሳዩ መሆኑን ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው የሥር ፍ/ቤት እና ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ተረጋግጧል።

2. በአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ (አ.ማ) የዓለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያና በአራቱ ቅርንጫፎች የውጭ ምንዛሬ አያያዝ ፣ አጠቃቀምና አፈቃቀድ ላይ ተፈፀመዋል የተባለ ችግሮች ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች የተረጋገጡ ናቸው ካለን በማስከተል የሚነሣው ጥያቄ እነዚህ ችግሮች በወንጀል ህጉ በተዘረዘረው ግዙፍ ተግባር ውስጥ የሚካተቱና አመልካቾችን በወንጀል ተጠያቂ የሚያደርጉ ናቸው ወይስ አይደለም ? የሚለው ነው። ይህንን ጭብጥ ለመመለስ በመጀመሪያ በሌላ ሰው ጥቅም የሥራ አመራር ላይ የተፈፀመ ጉዳት የማድረስ ወንጀል መሠረታዊ ይዘት የሚዘረዝረውን የወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 መመልከቱ አስፈላጊ ነው።

በሌላ ሰው ጥቅም የሥር አመራር ላይ የተፈፀመ ጉዳት የሚል ርእስ ያለው የወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 ሶስት የተለያዩ ይህንን ወንጀል የሚያቋቁሙ ሁኔታዎችን የሚደነግግ ሲሆን በወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 1 " ማንም ሰው በሕግ ወይም በውል ግዴታ የሌላን ሰው ንብረት ጥቅም እንዲጠብቅ ወይም ሥራውን እንዲመራ በሕግ ወይም በውል ግዴታ አደራ ተቀብሎ በተሰጠው ሃላፊነት አላግባብ በመገልገል ወይም የተጣለበትን ግዴታ ባለመፈፀም በሚጠብቀው ንብረት ጥቅም ላይ ወይም ለሚሠራበት ድርጅት በሚፈጽመው አገልግሎት ላይ አስቦ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ " በወንጀል ኃላፊ እንደሚሆን ይደነግጋል። የወንጀል ህጉ አንቀጽ

702 ንዑስ አንቀጽ 2 " ድርጊቱ በቸልተኝነት የተፈፀመ እንደሆነ " በወንጀል ኃላፊ እንደሚሆን የሚደነግግ ሲሆን፤ የወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 3 " ተከሣሹ ወንጀሉን የፈፀመው የንብረት ጥቅም ለራሱ ለማግኘት ወይም ሌላ ሰው ለማስገኘት አስቦ እንደሆነ " ለወንጀል ኃላፊ እንደሚሆን ደንግግጋል። በመሠረታዊነት አንድ ሰው በሌላው ሰው ጥቅም ሥራ አመራር ላይ ጉዳት የማድረስ ወንጀል ፈጽሟል ተብሎ በወንጀሉ ኃላፊና ተጠያቂ የሚሆነው ከላይ ከዘረዘርናቸው ሰባት ሁኔታዎች አንደኛውን ወይም ሁለቱን ወይም ሁሉንም ድርጊቶች ፈጽሞ ሲገኝ እንደሆነ የወንጀሉን መሠረታዊ ይዘትና ባህሪ ከሚዘረዘረው የወንጀል ህግ አንቀጽ 702 ድንጋጌዎች ለመረዳት ይቻላል።

ተጠሪ በአመልካቾች ላይ የወንጀል ክስ ሲያቀርብ የጠቀሰው እና አመልካቾች ጥፋተኛ ሆነው የተገኙበት የወንጀል ህግ አንቀጽ 703 በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 702 ከተደነገጉት 3 ድንጋጌዎች አንደኛውን በመተላለፍ ወንጀል የተፈፀመ መሆኑ ሲረጋገጥ ወንጀሉ ከብዶ የሚታይበትንና በኃላፊነት ሊያስጠይቅ የሚችልበትን ሁኔታ የሚዘረዝር ድንጋጌ ነው። በሌላ አነጋገር የወንጀል ህግ አንቀጽ 702 የተዘረዘሩት ወንጀሎች የማክበጃ ሁኔታዎችን የሚዘረዝር ድንጋጌ ሲሆን አንደኛው የማክበጃ ምክንያት አመልካቾች በተከሰሱበትና ጥፋተኛ ሆነው በተገኙበት በወንጀል ህጉ 703 ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) የተደነገገው ነው። የወንጀል ህጉ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ቃል በቃል ሲነበብ ፣ "ወንጀሉ የተፈፀመው በተሰጠው ሥልጣን ሥራውን በማከናወን ላይ በሚገኝ ፣ ወይም በተለይ ታማኝነት በተሰጠው ሞግዚት ፣ ጠበቃ ፣ ውል አዋዋይ ፣ የባንክ ሠራተኛ ፣ የንብረት አስተዳዳሪ ወይም የሒሳብ አጣሪ ወይም ሹመት ሥልጣን ባገኘ ወይም የተለየ እምነት በተጣለበት ማንኛውም ሌላ ሰው የሆነ እንደሆነ ወይም የዚህ ዓይነት ተመሳሳይ ኃላፊነት በተሰጠው በማንኛውም ሰው እንደሆነ ከአስር ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ከብር ሃምሳ ሺህ ብር በማይበልጥ መቀጫ ይቀጣል " የሚል ይዘት ያለው ነው።

የወንጀል ህግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) የሚከብደው በወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውንና ሆነ ተብሎ የተሠራውን ወንጀል ወይም በወንጀል ህጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 3 ለራስ ጥቅም ለማግኘት ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት ታስቦ የተሰራው ወይም በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 2 እና ንዑስ አንቀጽ 3 የተዘረዘረውን ወንጀል ብቻ የሚያከብድ ድንጋጌ አይደለም። ድንጋጌው በወንጀል ሕግ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 2 የተገለፀውንና በቸልተኝነት የተሰራን ወንጀል የሚያከብድ በአጠቃላይ በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 702 የተዘረዘሩትን ሦስት የወንጀል ድርጊት አፈፃፀሞች የሚያከብድ ድንጋጌ መሆኑ " ከባድ ሁኔታ " ከሚለው የወንጀል ሕጉ አንቀጽ 703 ርዕስና ከድንጋጌው አቀራረብና ይዘት ለመረዳት ይቻላል።

ከዚህ አንጻር ካየነው አንደኛ አመልካች የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ/አ.ማ/ ፕሬዝዳንት ሆነው ሲሰሩ በኃላፊነታቸው ማድረግ የሚገባቸውንና ጥንቃቄ ባለማድረግ፣ መውሰድ የሚገባቸውን እርምጃዎች በወቅቱ ባለመውሰድ በባንኩ ሥራ አመራር ላይ ጉዳት ያደረሱ በመሆናቸው ፣ ይህንን ተግባር ሆነ ብለው አልፈፀሙትም ቢባል እንኳን የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ በቸልተኝነት የተፈፀመን ወንጀል አክብሮ የሚደነግገው በመሆኑ የበታች ፍ/ቤቶች 1ኛ አመልካች በተከሰሱበት የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ጥፋተኛ ናቸው በማለት የሰጡት ውሣኔ የወንጀል ሕጉ አንቀጽ 23 የተዘረዘውን የግዙፍ ተግባር ፣ የሃሳብና የሕግ ሁኔታውን የሚያሟላና መሠረታዊ የሕግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ሁለተኛ አመልካች የአዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ የአለም አቀፍ ባንኪንግ መምሪያ ኃላፊና የባንኩ የውጭ ምንዛሬ ኮሚቴ ሰብሳቢ ሆኖ ሲሰራ ያለኮሚቴው ፈቃድ በግሉ የውጭ ምንዛሬ በመፍቀድ

ኃላፊነቱን አላግባብ የተገለገለ መሆኑና ዳንኤል የተባለ የባንክ ሠራተኛና በወቅቱ ፀሐፊው የነበረችውን ሴት ለመጥቀም በማሰብ አላግባብ የውጭ ምንዛሬ የፈቀደላቸው በመሆኑ በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 1 እና ንዑስ አንቀጽ 3 የተዘረዘረውን ግዙፍ የወንጀል ተግባር የፈፀመና የወንጀል ሞራላዊ ሁኔታ የተሟላ በመሆኑ ይህንን ወንጀል በሚያከብደው በወንጀል ሕግ ቁጥር 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ጥፋተኛ መባሉ ተገቢ ሆኖ አግኝተነዋል።

ሶስተኛና አምስተኛ አመልካቾች የሶስተኛው አመልካች የግል ጥቅም ለማግኘት ሲል ለራሱ የንግድ ድርጅት ለሌሎች ሰዎች የተፈቀደ የውጭ ምንዛሬ ለሶስተኛው አመልካች የንግድ ድርጅት እንዲወስድ ማድረጋቸው ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች የተረጋገጠ በመሆኑና ሌሎች ግድፈቶችን መፈፀማቸው ይህም በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 3 የሚሸፈን በመሆኑና ይህንን ወንጀል በሚያከብደው የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ጥፋተኛ መባላቸው በአግባቡ መሆኑ አመልካች ያቀረቡትን አቤቱታ አልተቀበለውም። አራተኛው አመልካች በመርካቶ ቅርንጫፍ የውጭ ንግድ ክፍል ኃላፊ ሆኖ ሲሰራ በውጭ ምንዛሬ አጠቃቀምና አፈቃቀድ ላይ ከፍተኛ ችግር ከፈጠሩት የባንኩ የሥራ ኃላፊዎች አንደኛው እንደነበር የተረጋገጠበት በመሆኑና ወንጀሉን ሆነ ብዬ አልሰራሁትም ቢልም አድራጎቱ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 702 ንዑስ አንቀጽ 2 የሚሸፈን በመሆኑ ይህንን ወንጀል በሚያከብደው የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ጥፋተኛ መባሉ በአግባቡ ሆኖ አግኝተነዋል። በአጠቃላይ ስንመለከተው አመልካቾች በተለያዩ የሀሳብ ሁኔታ ወንጀሉን የፈፀሙ መሆኑንና ከተለያዩ የወንጀል ሃሳብ የተፈፀሙትን አድራጎቶች አጠቃልሎ በሚይዘውና በሚያከብደው የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ ጥፋተኛ ናቸው ተብሎ የተሰጠው ውሳኔ የሕጉን ድንጋጌ ይዘትና መሠረታዊ ባህሪ ያገናዘበና መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያልተፈፀመበት ነው።

3. የቅጣት ውሳኔውን በተመለከተ አመልካቾች ጥፋተኛ ሆነው የተገኙበት የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ፅኑ እስራትና እስከ 50,000 /ሀምሳ ሺህ ብር/ በሚደርስ መቀጮ የሚያስቀጣ ሲሆን የሥር ፍርድ ቤት በአመልካቾች በኩል ያቀረቡትን የቅጣት ማቅለያ ምክንያቶችና በተጠሪ በኩል የቀረበውን የቅጣት አስተያየት በመመርመርና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ያወጣውን የቅጣት አወሳሰን መመሪያ መሠረት በማድረግ የቅጣት ውሳኔውን የሰጠ መሆኑን ተገንዝናል። ስለሆነም የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጡት የቅጣት ውሳኔ የቅጣት አወሳሰን መርሆችን መሠረት ያደረገ ፤ የአመልካቾችን የወንጀል አፈፃፀምና ግላዊ ሁኔታዎችን ያገናዘበና መሠረታዊ የሕግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

አመልካቾች የሥር ፍርድ ቤት በተመሳሳይ ሁኔታ በወንጀል ተከስሰው ጥፋተኛ ሆነው የተገኙ ተከላኾች ላይ የወሰነውን የቅጣት ውሳኔ የገደበው ሲሆን በእነሱ ላይ ቅጣቱ እንዲፈፀም የሰጠው ውሳኔ የወንጀል ሕጉን አንቀጽ 190 እና አንቀጽ 192 ድንጋጌ መሠረት ያላደረገ መሆኑን በመዘርዘር በሰበር አቤቱታቸው ተከራክረዋል። ሆኖም የሥር ፍርድ ቤት የቅጣት ውሳኔውን የገደበላቸው ተከላኾች የቅጣት ውሳኔው ሊገደብላቸው የሚገባቸው ነበሩ ወይስ አልነበሩም በሚለው ነጥብ ተጠሪ የሰበር አመልካች ሆኖ ያልቀረበ በመሆኑ ይህ ሰበር ችሎት የሚያየውና የሚመረምረው ነጥብ ሆኖ አላገኘውም።

ሆኖም አመልካቾች የቅጣት ውሳኔው ሊገደብልን ይገባል በማለት ያቀረቡትን ክርክር በሕጉ ሰፊ ፈቅድ ሥልጣን የተሰጠው የሥር ፍርድ ቤት ያልተቀበለው በመሆኑና ይህንን መከራከሪያ

ይግባኝ ሰሚው ችሎት የአመልካቾችን ቅጣት ለመገደብ የሚያስችሉ ሁኔታዎች ያሉ መሆኑን በማረጋገጥ ውሳኔ ያልሰጡበትና በአንጻሩ የአመልካቾችን ቅጣት ሊፈፀም ይገባል በማለት የሥር ፍርድ ቤት የደረሰበትን መደምደሚያ ያፀደቀው ሆኖ አግኝተነዋል። በእኛም በኩል የቅጣቱ መፈፀም በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 1 በሁለተኛው ፓራግራፍ የተቀመጠውን ግብ የሚያሳካ በመሆኑና ቅጣቱን ለመገደብ የሚያስችሉ ሁኔታዎች ተሟልተዋል የሚለው ክርክር የሕግ መሠረትና ድጋፍ ያለው ሆኖ ስላላገኘነው የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካቾች የተወሰነባቸውን የቅጣት ውሳኔ እንዲፈፀሙ የሰጡት ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያልተፈፀመበት ሆኖ አግኝተነዋል።

በአጠቃላይ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካቾች የወንጀል ሕግ አንቀጽ 703 ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ የተደነገገውን በመተላለፍ በተለያዩ የሥራ ኃላፊነት ተመድበው ሲመሩት በነበረው የአዋጅ ኢንተርናሽናል ባንክ/ኢ.ማ/ የሥራ አመራር ጥቅም ላይ ጉዳት የማድረስ ወንጀል የፈፀሙ ጥፋተኞች ናቸው ብሎ የወሰነውን የቅጣት ውሳኔ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ማፅናቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በአመልካቾች ላይ የሰጡትን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ለ/-2 መሠረት አፅንተነዋል።
  2. የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት አንደኛ አመልካች አቶ ለይኩን ብርሃኑ ፣ ሁለተኛ አመልካች አቶ ምትኩ አበሹና አራተኛው አመልካች አቶ ቸርነት ዋጋሪ እያንዳንዳቸው በዚህ ጉዳይ እጃቸው ከተያዘበት ቀን ጀምሮ በሚታሰብ በአንድ ዓመት ከሶስት ወር ፅኑ እስራትና በብር 10,000 /አስር ሺህ ብር/ መቀጮ እንዲቀጡ የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ የፀና መሆኑን አውቆ ቅጣቱን ተከታትሎ እንዲያስፈፅም ለክፍሉ ማረሚያ ቤት ይጻፍ።
  3. የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ሶስተኛው አመልካች አቶ ጌታሁን አስማረና አምስተኛው አመልካች አቶ እንዳለ ቴኒ በዚህ ጉዳይ ተጠርጥረው እጃቸው ከተያዘበት ቀን ጀምሮ በሚታሰብ እያንዳንዳቸው በሁለት ዓመት ከሁለት ወር ፅኑ እስራትና በብር 15,000 /አስራ አምስት ሺህ ብር/ መቀጮ እንዲቀጡ የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ የፀና መሆኑን አውቆ ቅጣቱን ተከታትሎ እንዲያስፈፅም ለክፍሉ ማረሚያ ቤት ይጻፍ።
- መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዳ